

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

**Hva er arbeidsgivers styringsrett
og
hvordan er den begrenset?**

Personvernkonferansen 2011

© Stein Evju 2011

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

**Styringsrett =
en rett til å bestemme**

**En normativ grunnforestilling i
arbeidsretten**

© Stein Evju 2011

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

”Standard”formuleringen:
Styringsretten er arbeidsgiverens rett «... til å organisere,
lede og fordele arbeidet, og til å ansette og si opp
arbeidstakere ...»

Hva med ansettelse? En forskjell →

© Stein Evju 2011

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

Kjernen i begrepet om styringsretten er at
det er tale om en **makt** for arbeidsgiveren til
ensidig å fastsette bestemmelser som er bindende
for motparten, arbeidstageren
⇒ en **heteronom kompetanse**

Ansettelse = å binde seg selv (fra begge parter)
⇒ en **autonom kompetanse**

© Stein Evju 2011

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

Styringsrettens to hovedelementer:

«**arbeidsledelsen**» ⇒ retten til å
lede, fordele og kontrollere arbeidet og til
å beslutte om oppsigelser/oppør av
arbeidsforhold m.v. opp

«**foretaksledelsen**» ⇒ retten til å
beslutte om virksomhetens generelle
oppgaver, omfang og ressursdisponering

© Stein Evju 2011

UiO : **Institutt for privatrett**
Det juridiske fakultet
Arbeidsrettsgruppen

**Styringsretten i et historisk
utviklingsperspektiv:**

Fra frihet til begrensninger

© Stein Evju 2011

Hvordan er styringsretten begrenset?

Arbeidsgiver kan beslutte *at*

– men

hva arbeidsgiver kan gjøre, begrenses av ulike typer normer

Hvilket “handlingsrom” arbeidsgiver har, er “inngjerdet” av begrensende regler

© Stein Evju 2011

Begrensninger kan være

- ◆ **personelle** – hvem kan vedta noe
- ◆ **prosessuelle** (prosedyremessige) – hvordan må man gå frem for å treffe et gyldig vedtak
- ◆ **materielle** – hva kan et vedtak gå ut på i sak

© Stein Evju 2011

Alment – men grunnleggende:

Hvilke (personelle, prosessuelle og materielle) regler som vil gjelde, beror på hva slags vedtak man vil treffe

© Stein Evju 2011

Personelle begrensninger:

Poppl. § 33. *Konsesjonsplikt*

Tilleggsavtale IV til hovedavtalene LO NHO
Rammeavtale om teknologisk utvikling og datamaskinbaserte systemer

VI. Behandling av personopplysninger

... Det skal ved den enkelte bedrift i samarbeid med de tillitsvalgte utarbeides instruks for lagring og bruk av persondata. Oppnås det ikke enighet, kan saken bringes inn for hovedorganisasjonene.

© Stein Evju 2011

Prosessuelle begrensninger:

Poppl § 31. *Meldeplikt*

Den behandlingsansvarlige skal gi melding til Datatilsynet for

- a) behandling av personopplysninger med elektroniske hjelpemidler,
  - b) opprettelse av manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger.
- Meldingen skal gis senest 30 dager før behandlingen tar til. ...

© Stein Evju 2011

Prosessuelle begrensninger:

Tilleggsavtale IV til hovedavtalene LO NHO

Før bedriften fatter endelig beslutning om system- og/eller teknologivalg innenfor avtaleområdet, bør partene på den enkelte bedrift drøfte hvordan de ansatte kan være med på å utvikle og/eller delta i valg av slik teknologi. Under dette arbeidet skal partene også drøfte hvordan de ansatte kan være med på å utforme arbeidsopplegg, arbeidsforhold og ledelse.

NHOs kommentar: *Ifølge arbeidsmiljølovens § 4-2, nr 1 og Hovedavtalens § 9-3 har de tillitsvalgte krav på informasjon og drøftelser. Hvor tidlig i prosessen informasjon skal gis vil være et skjønnsspørsmål, og må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det skal være for endelig beslutning fattes, og det vil ofte være fornuftig å gjøre det på et forholdsvis tidlig trinn i planleggingsprosessen, både for å få synspunkter på planene og for å sikre større grad av aksept ved innføring.*

© Stein Evju 2011

Materielle begrensninger:

Arbeidsmiljølovens § 9-1

Vilkår for kontrolltiltak i virksomheten

(1) Arbeidsgiver kan bare iverksette kontrolltiltak overfor arbeidstaker når tiltaket har **saklig grunn** i virksomhetens forhold og det **ikke** innebærer en **uforholdsmessig belastning** for arbeidstakeren.

(2) Personopplysningsloven gjelder for arbeidsgivers behandling av opplysninger om arbeidstakere i forbindelse med kontrolltiltak med mindre annet er fastsatt i denne eller annen lov.

© Stein Evju 2011

Materielle begrensninger:

Poppl. § 8. *Vilkår for å behandle personopplysninger*

§ 9. *Behandling av sensitive personopplysninger*

§ 11. *Grunnkrav til behandling av personopplysninger*

Personopplysningsforskriften

- (også) Prosessuelt og materielt, f.eks.

§ 9-2. *Vilkår for innsyn [i e-post]*

§ 9-3. *Prosedyrer ved innsyn*

© Stein Evju 2011

Men – som sagt:

Hvilke regler som gjelder, og hvilke begrensninger de innebærer, beror på saksspørsmålet, hva det er tale om å gjøre

Annerledes ved f.eks.

- ❖ Endringer i arbeidsforhold
- ❖ Omlagninger av arbeidstidsordninger
- ❖ Endringer i pensjonsordninger
- ❖ Omorganisering og nedbemanning i virksomheter

© Stein Evju 2011

